

A házassági eskü

„Aki szereti a feleségét, az önmagát szereti.” Ef 5:28

Részlet **Mike Mason:**
A házasság misztériuma
című könyvéből (99-115.o.)
Harmat, 2009

Megvalósíthatatlan ígérek

A házasságban nem két világ kapcsolódik össze, hanem elhagyunk két világot, hogy kifomálódhasson egy új.

Ebben az értelemben a házassági elhívás Jézus tanácsához hasonlítható, melyet a gazdag ifjúnak adott, hogy adja el minden vagyonát, és kövesse őt. Elhívás ez a teljes lemondásra. A legtöbb ember számára valójában a házasság életének egyetlen, nagyon őszinte lépése a „szeresd felebarátodat, mint önmagadat” jézusi parancs teljesítése felé. Mert kezdetben minden házaspár felebarátként jelenik meg; gyakran úgy, mint aki megverve és kifosztva hever a szeretet országútján, s aki mellett valamilyen értelemben mindenki elment. Micsoda különös sugallat hatására tudjuk olyan tisztán meglátni benne a rendkívüli értéket, amelyet előttünk talán még senki sem fedezett fel, egészen odáig, hogy teljesen, halálig tartó szeretetben neki szenteljük magunkat!

Persze, ilyen lépést csak akkor tehetünk meg, sőt fontolóra is csak akkor vehetünk, ha Isten kegyelme és szeretete hatalmaz fel rá. Természetesen sok házasság jön létre, sőt „tart” anélkül, hogy a felek tudatosan igényelték volna Isten segítségét, vagy hogy bármilyen függő viszonyban lettek volna Istennel. De nincs tartós házasság az ő kegyelmének állandó, titokzatos áramlása nélkül, amely a házaspárnak abban a rejtélyes képességében ölt testet, hogy meg tudják tartani az egymásnak tett valószínűtlen ígéreteket, s meg tudnak őrizni olyan, rendszerint tűnékeny értékeket, mint a szerelem, a tisztesség, a bizalom, a hűség. Hogy veheti bárki is a bátorságot, hogy kijelentse: húsz év múlva is törődni fog egy másik emberrel? Megígérhetem a barátnőmnek, hogy nyolc órára érte megyek, de hogyan adhatom a szavamat rá, hogy életem végéig szeretni fogom? A házasságkötéskor kimondott fogadalom egyszerű, de rendkívülivé teszi az emelkedettség, a vakmerőségig merész önzetlenség, és az, hogy legtöbbször ez az egyetlen valódi eskü, amit a felek életükben kimondanak - sőt, ahhoz is tartják magukat! Olyan rendkívüliek ezek az ígérek, hogy nem kell hozzá egy (nem is húsz vagy ötven) év, és a házastársak a csodálkozástól ámulva és elképedten ingatják a fejüket, hogy íme, betartották a szavukat. Mert maguk is alig hiszik el, holott tudják, hogy igaz.

És ugyanilyen meglepő és kétségbeejtő, ha kiderül, hogy megszegték az ígéreteket. Mert itt valójában korántsem a házaspár, hanem az Úr ígéreteiről van szó. Tisztán emberileg a házassági eskü maga a lehetetlenség: betarthatatlan és komolyabb sérülés nélkül megúszhatatlan. Roppant naiv az, aki olyan illúziókkal lép házasságra, hogy mostantól kezdve úgy élhet benne, mint Marci Hevesen. A házasságkötésre készülő, gondolkodó, felnőtt emberek általában tisztában vannak vele, hogy fogalmuk sincs, mit tesznek. Akármilyen istenben hisz is valaki, házasságát teljes mértékben annak a

kezében tudja, és a nász még a nem hívó számára is van olyan jelentőségteljes alkalom, ahol elrebeg titkon egy fohászt.

A keresztény ember mindamellett némi vigaszt talál abban, hogy kevés valószínűtlenebb intézmény akad a házasságnál, hogy ritka az a lépés, amely hosszú távú hatásaiban radikálisabbnak bizonyul, s a feladat, úgy, ahogy van, oly hihetetlenül nehéz, hogy csak Isten gondolhatta ki, csak ő szabhatta meg, és sikert valójában csak az ő végtelen kegyelméből és szeretetéből érhetünk el - ha az út minden egyes lépésénél teljesen ráhagyatkozunk az ő akaratára.

A templomi házasságkötés alkalmával hangzik el a történelem legnépszerűbb vallásos fogadalma. Teljesen érthető, hogy a modern kor embere általában nem is eskünek, inkább csak amolyan szép népszokásnak, az élet apró szertartásai egyikének tekinti, amelyet alighanem jobb megtartani, mint mellőzni. És ha éreznek is valami áhítatfélét, annak is több köze van az érvényes jog kötelező tudomásulvételéhez és a pillanat kiváltotta érzelmhez, mint bármiféle természetfölöttiséghez.

Azonban félreértés ne essék: férfi és nő egybekelése kölcsönösen tett szent ígéreteken alapuló természetfölötti esemény. Mint láttuk, a legtöbb ember életében ez az egyetlen alkalom, amikor valódi esküt tesznek. Lehet, hogy a hitvestársak soha többé nem ejtenek ki a szájukon szent szavakat. Elmondásuk körülbelül harminc másodpercig tart, de a megtartásukhoz egy élet munkája szükséges.

Az esküjét azonban nem az tartja meg, aki tartózkodik annak megszegésétől. Ha így volna, a házassági fogadalmakat már a kimondásuk napján megszegnék. Ebben különbözik az eskü az egyszerű ígérettől vagy elhatározástól. Ha azt szegem meg, amit elhatároztam, akkor vagy lemondok róla, vagy újra megfogadom. Az eskü azonban érvényben marad és hat, bárhogyan viselkedjem is. Nem olyan, mintha jogi szerződést írnék alá, és nem hasonlít az emberi ígéret egyéb más formájához sem. Nem ígérhetem meg, hogy szeretni fogok egy másik embert: csak megesküdhetek rá. Az eskü per se az alkalmatlanság bevallása, egyszersmind automatikus hívása az egyetlen létező alkalmas segítségnek, Isten erejének és kegyelmének.

Ezért nem azáltal tartom meg az eskümet, hogy nem szegem meg, hanem úgy, hogy életem hátralévő részét annak felfedezésére szentelem, hogy mit jelent az eskü, és kész vagyok ennek megfelelően változni és növekedni. Szinte azt mondhatnánk: épp az jelzi, hogy megtartom a fogadalmamat, ha megértem, milyen messze vagyok attól, hogy meg tudjam tartani. Az eskü tart meg engem, nagyon valóságos módon, és nem fordítva. Úgy őriz meg például a tisztesség útján, hogy nap mint nap megmutatja hamisságom mélységét, és úgy tart benne a szeretetben, hogy állandóan szembesít saját szeretetlen voltommal. Az eskü rejtély, megfejtethetlen talány: megfedd és megszégyení, de föl is emel, és magasztosabb dolgok elérésére ösztökél. A házasember tehát megtartott ember, mindennél jobban védi az Úr előtt tett esküje, amely nem a biztonság és a vigasz, sokkal inkább a kifogyhatatlan megbocsátás védelmét nyújtja neki.

Milyen sötét lehet az éjszaka?

A legtöbb ember azt hiszi, a házasságot a felek egymás iránt érzett szeretete tartja össze. Szó sincs róla. Hol van már a szeretet, amikor elkezdődik a válóper? E ponton az eskü az utolsó akadály, a kibogozni való csomó, érvénytelenítése korántsem pusztán formáság. Meglehet, a tárgyalóteremben,

az emberi tanúk jelenlétében formaság, de Isten szemében és a házas-társak gyakorlati tapasztalatában sohasem lesz az. Szívügyekben nem léteznek merő formaságok.

Míg tehát bizonyos, hogy ahol egy házasság fennmarad, mégpedig sikeresen, ott lennie kell szeretetnek, a gyakorlatban azonban (és a legmélyebb, a legtitokzatosabb szint mindig a gyakorlat) az eskü tartja össze igazán, az eskü, amely támasztékul szolgál magának a szeretetnek. Természetesen ezzel is csak azt akarjuk mondani, hogy a szeretet nem érzés, nem is élmény, hanem ígéret, elhatározás, akaratból származó cselekvés. A szeretet úgy hat, mint a felkiáltójel, az eskü pedig kérdez. „Milyen fényesen ragyog a nap!” - kiáltja a szeretet; az eskü pedig azt kérdezi: „Milyen sötét az az éjszaka, amelyen hajlandó vagy keresztülmenni?” Azok a házasságok, amelyek a szerelemre építenek, tönkremennek, vagy legjobb esetben viharos időszakokat élnek át, míg azok, amelyek újra és újra a fogadalmukra, az Isten előtt kimondott merész ígéreteikre néznek vissza, és bíznak Abban, Aki értelmet ad esküvésüknek, szüntelen erőforrásra és megújulásra találnak.

Azt az egyet nagyon fontos tudni a házasságban, hogy mindig van megoldás. És a megoldás nem a válás! Nem: mert bármilyen rossz dolgok forduljanak is elő a házasságunkban, a megoldás az, ha mindent, amink csak van - a szívünket, az életünket -, visszaviszünk a startvonalra, pontosan úgy, ahogy esküvésünk pillanatában tettük. Vissza kell térnünk a teljes feladás állapotához, hogy minden természetes óvatosságunkról és védekezésünkéről ismételten lemondva egyetlen akaratú aktussal teljesen a szeretet kezére adjuk magunkat. Most nem „esünk” szerelembe, ezzel szemben „bevonulhatunk” a szerelembe.

Van egy sokszor idézett, régi, felettébb bölcs és gyakorlatias házassági tanács: ha a házastársak úgy érzik, lassan „elfogy belőlük a szerelem”, csinálják végig újra azokat a dolgokat, amelyeket együtt csináltak, amikor még szerelmesek voltak - még ha ez azzal jár is, hogy hosszú nyári estéket kell kettesben eltölteniük a verandai hintaszékben, nem keresve egymáson kívül semmi más szórakozást. Eredetileg Isten ajándékeként heves készletéből és szívünk természetes vonzódásából tettünk ilyen dolgokat. Istent azonban végső soron nem a természetes vonzerő ér-dekli, azt akarja, hogy ismerjük meg az ő szeretetére jellemző természetfölötti vonzást. Eljöhét tehát egy pillanat az életünkben, amikor felszólít bennünket, hogy házasságban élve ismételjük meg eredeti szerelmes tetteinkel és önfeladásunkat, ám ezúttal az érzelmek hathatós segítsége nélkül és a romantikusszerelem teljes hiányában. Felszólíthat arra, hogy egyedül, pusztán hitből és bizalomból, akár társunk érzékelhető segítsége nélkül cselekedjünk. Mert Istennek gyakran az a módszere, hogy amit ő maga a világosan tanított nekünk, megismélteti velünk egyedül a sötétségben.

Ne úgy gondoljunk erre, hogy „meg kell adnunk magunkat” a társunknak, inkább úgy, hogy a házasságnak engedünk, engedelmeskedni pedig kifejezetten az Újszövetség házassággal kapcsolatos két fő utasításának engedelmeskedünk: legyen a szeretet közössége, és ne vezessen váláshoz (két parancsolat, amelynek, mint láttuk, nagyjából egyenlő súlyt kell adni, úgyhogy nem sok értelme van az utóbbinak engedelmeskedni, ha elhanyagoljuk az előbbit). Mert a házasság, melyet - úgy, ahogy van - megszentel Isten szeretetre tett ígérete, olyan nagy dolog, hogy ha mégoly nagy bűnököt követne is el a párunk, megéri szívbéli őszinteséggel átadni magunkat neki. Midőn alávetjük magunkat a házasságnak és annak a vétkező embernek, akinek szeretésére Isten érthetetlen módon egykor képessé tett bennünket, olyankor hittel és a lényünk legmélyéről fakadó akaratunkkal magának Istennek adjuk meg magunkat. Ez a fajta cselekvés kívántatik meg tőlünk az

örökkévalóságban is, ha véget ér földi életünk minden sürgés-forgása. Itt és most kell megtanulnunk, hogy a láthatatlant lássuk, és a lehetetlent cselekedjük.

Csak Isten ígérheti meg, hogy megóv e világ változásától és romlásától, mert ebben feltétlenül benne van az is, hogy megvéd saját, reménytelenül inga tag szívünk csapodárságától és romlottságától. Mi nem ígérhetjük meg, hogy nem leszünk ingatagok, ezt csak Isten ígérheti meg, Aki e tetteivel felvillantja előttünk az örök élet jelentését. A házasság a földön az egyik legnagyobb lehetőség arra, hogy az ember megtanulja az örökkévalóságot választani, és lassanként elsajátítva e romlott világban egyedül lehetséges állhatatosságot, a szív, a szerelmi hűség állhatatosságát, belenövekedjen Isten önnön változatlanóságába és állandóságába. Már itt és most ízelítőt kaphatunk az örökkévalóság javaiból, ha engedjük, hogy az Úr a házasságon keresztül tanítson bennünket, hogyan kerüljünk el minden csábító kísértést, hogy a társainkat cseréljünk, hogy mást szeressünk, hogy ismét egyedül akarjunk maradni, hogy megkeményítsük a szívünket vagy hagyjuk kihűlni a szerelmünket. Ez csak úgy lehetséges, ha esküvel nyilvánítjuk ki, hogy igényt tartunk az Úr ígéreteire.

Fogadalmat tenni hitbeli cselekedet. Ha az emberek eredendően hűséges természetűek volnának, nem kellene esküdni, a szájukon kiejtett igen igen, a nem nem volna. De mert az emberek nem születnek sem hűségesnek, sem becsületesnek, sem szerető szívűnek, oda kell állniuk, és ki kell jelenteniük, hogy azok lesznek. A nyilvános bejelentés nem avatja őket automatikusan az erény bajnokaivá, akik mindig meg fogják tartani adott szavukat. Ellenkezőleg, csak még szembetűnőbbé és köztudottabbá teszi, hogy híján vannak minden személyes kiválóságnak, mert lám, ily módon kell barátaink és rokonaik közösségének támogatását és tanúskodását kérniük, kinyilvánítva emberfeletti erőforrásoktól való függőségüket.

A házassági fogadalom Istent dicsőíti. Igaz ugyan, hogy férfi és nő az esküvőjük napján a szerelet parancs egyedülálló beteljesítése felé tesznek egy lépést, de még igazabb, ha azt mondjuk: a házasság szentségi kiáradása Isten kegyelmének, mely ezt a szeretetet lehetővé teszi. Az emberpár alázasatos hajlandóságot tanúsít, hogy átadja magát e szeretetnek; de mert azt mindenekfölött az Úr adja, ezért ő ígéri meg, hogy a tőle kapott szeretetajándékot nem fogja megvonni.

Aki tehát ilyen fogadalmat tett (feltéve, hogy jóhiszeműen tette), annak nem kell aggódnia, hogy „kiszeret” a párjából. Megesküdött ugyanis, hogy nem szeret ki belőle. És semmivel sem igazolhatók az olyasféle aggodalmaskodások, hogy szerelmünk netán meghízik, megcsúnyul, megbetegszik, megöregszik, nem tud többé dolgozni vagy valami szégyenleteset, mi több gonoszat cselekszik. Mert megesküdtünk, hogy szeretni fogjuk minden változás vagy csapás ellenére, jóban-rosszban, egészségben-betegségben, gazdagságban-szegénységben. Amikor ilyen vakmerő ígéreteket tettünk, önként beismertük, hogy saját erőnkől nem tudjuk betartani őket, de ugyanilyen szabadon megvallottuk fenntartás nélküli hitünket és bizalmunkat Istenben, aki képes rá, aki maga a Hűség: az a Hűség, amely a népének tett, látszólag betarthatatlan ígéreteket megtartásában mutatkozik meg.

A templomi esküvő mindennél világosabbá teszi, hogy nem az ember szerelmi szenvedélye és elszántsága, hanem egyedül az Úr szenvedélye és az Úr elszántsága ad biztonságot. Az esküvő szertartásos kinyilvánítása annak, hogy Isten egybekapcsolt két embert, s hogy ő vállalta a felelősséget, hogy megtartja őket egymás mellett. A kötés legalább annyira nem emberi erő műve, mint amennyire emberi hatalom nem is bonthatja meg (Mt 19,6). Az esküvővel az ember voltaképpen elfogadja és kinyilvánítja, hogy Istennek hatalmában áll örökkévaló jelentőséggel beleavatkozni halandó emberek életébe, belépni az emberi szívbe, és legyőzni ingatagságát. Az eskü

nem arra ad garanciát, hogy egy emberpár örök szerelemben fog élni, hanem arra, hogy Isten kegyelméből és erejével hűségesen tovább szeretheti egymást. Erre is értendő a keresztény szeretet sajátos jelentése: nem érzés, hanem cselekvés, és nem is emberi, korlátozott cselekvés, hanem természetfölötti és örök érvényű. A szeretet a Szentlélek által irányított mély, folyamatos, növekvő és mindig megújuló akarati tevékenység. Fel sem merül, hogy cserbenhagyná vagy megcsalná az embert. Az eskü ennél fogva nyíltan és határozottan kinyilvánítja, hogy a szeretetnek semmi köze a romantikához, és szó sincs róla, hogy bizonytalan vagy változékony volna. Isten ajándéka, mindörökké osztatlan és sértetlen, biztos kőszikla.

Persze akik makacsul nem hajlandók elhinni ezt, nem is fogják megtapasztalni a valóságát. Számukra a házassági eskü a legjobb esetben udvarias és előnyös megállapodás lesz, a legrosszabb esetben pedig keserű szájjal és a szívükbe döfött tőr.

Tékozló egyszerűség

A nehézségekkel küszködő házasságokkal legtöbbször az a baj, hogy mindkét fél túl sok dolgot próbál teljesíteni a világban, és eközben, mint Márta, elhanyagolja „az egy szükségeset” (Lk 10,42). Az Isten szeretete után minden házasságban élő ember számára „az egy szükséges dolog” maga a házassága, önmaga szerető odaszánása a társának. Ennél a világon semmi nem lehet fontosabb, sem a gyerekek, sem a munka, sem más barátságok, de még a „keresztény szolgálat” sem.

Amilyen magától értetődőnek hangzik, olyan rettenetesen nehéz lehet ezt mindig szem előtt tartani. Mert ez végtére is körülbelül annyit tesz, hogy ha az ember sikeresnek akarja tudni a házasságát, akkor nem csupán azt kell szüntelenül megtagadnia, ami rossz és önző. Még fájdalmasabb és elképesztőbb megbirkózni azzal, hogy mindenféle jó és egészséges dolgot fel kell adni, háttérbe kell szorítani vagy „fel kell hígítani” a házasság támasztotta követelmények miatt. Hány mélynek ígérkező barátságot ítél a házasság gyakorlatilag megvalósíthatatlannak, vagy utasít legalábbis a hátsó ülésre a házastárral való mindennél fontosabb barátság? Hány nagyszerű tevékenységet kell félbeszakítani házastársi kötelezettségek miatt, és hány jó szándékot, hasznos tervet kell naponta félretolni? Mennyi energiát vesz el a házasság munkálása, amelyet egyébként az egyház vagy a közösség szolgálatára lehetne fordítani? Feljajdulunk Iskáriótes Júdással együtt, aki látva, hogy Mária ráönti a drága illatszert Jézus lábára, ezt kiáltotta: „Miért nem adták el inkább... és miért nem juttatták az árát a szegényeknek?” (Jn 12,5) Sértőnek érezzük a házasság rettenetes pazarlását, azt, hogy drága életünket egyetlen emberre tékozzunk el. Jó volna nagy hatással lenni a világra, s életek ezreire befolyást gyakorolni - gondoljuk. Mekkora csalódás rádöbbenni, hogy még a hozzánk legközelebb álló egyetlen személy életére sem tudunk úgy hatni, ahogy szeretnénk!

Mindamellet e különös házassági fogadalom hatásosságának és erejének titka részben mégis csak e botrányos pazarlásban, a középpont e merészen egy-szerű beállításában rejlik. Mert a házasság nem több, mint élethosszig tartó kötelezettség arra, hogy csak egy embert szerettek - hogy bármit tesz is ő, én végzem a szeretet hathatós és alapos munkáját. Mi lehet ennél egyszerűbb? A szeretetnél nincs egyszerűbb dolog.

Ha a legegyszerűbb az Úristent szeretni, akkor ennél kicsit bonyolultabb egy személyt szeretni. A házassági eskü pontosan arra való, hogy eltakarítsa az útból mindazokat a bonyodalmat,

amelyekkel az emberek meg szokták akadályozni, hogy szerethessék egymást, s ezáltal a leghatékonyabb és legmeggyőzőbb jelentéseire egyszerűsítsék a szeretet fogalmát. Miközben a világ nagyszabású és elérhetetlen ideálokat kerget, a házastársak azt a szerényebb, de hozzáférhetőbb utat járják, hogy nap mint nap egy-szerűen csak törődnek egymással. A világ szemében ez nem valami dicső feladat, de Isten számára aligha lehet bármi fontosabb. És semmi sem ad nagyobb békeséget vagy beteljesülést, mint amikor megteszünk néhány egyszerű dolgot Isten szeretetén. Azokat, amiket ő maga helyezett a kezünk ügyébe.

Amikor a hitvestársak felróják, hogy a házasságba „munkát” kell fektetni, ezen elsősorban azt értik, hogy időt kell szánniuk rá. Elrabolja tőlük a drága időt. Úgy gondolják, hogy a házasság elképesztő, botrányos és fantasztikus mohósággal falja föl a mindennél becsesebb, a visszahozhatatlan, a kincset érő időt. Úgy vannak vele, mint egy örökké úton lévő hatalmas, erős, csillogó, nyolchengeres benzinfaló csodaautóval, amibe szüntelenül tölteni kell az üzemanyagot. A házasság egyetlen napig sem vesztegelhet a kocsi-felhajtón, hiszen nincs más értelme, mint az együttlét, a közösségben élés. A házasság szeretetszövetség, a szeretet pedig lelki-szellemi hordozóeszköz, űrrakéta, mely gyorsabban száguld és messzebbre visz, mint bármi más a nap alatt. Ha csak egy percre is kiszállsz belőle, nélküled megy tovább ismeretlen tájak felé; ha hagyod tétlenül vesztegelni, kikezdi a rozsda; ha elhanyagolod, tüstént bemaródik. Ha csak utasa vagy, az is lefoglalhatja minden idődet. De akár tetszik, akár nem, egy életre együtt vagy benne hitvestársaddal, és minden munkád közül a legfontosabb a házasság kötelékében utazás műve. Az Úr világot érintő terveiben nincs fontosabb feladat, mint a viszony, a kapcsolat, és az azon való munkálkodás, és nincs fontosabb kapcsolat, mint a házasság.

Mert a házasság elkerülhetetlenül maga mögé utasít minden más kapcsolatot. A szeretetet előbb otthon kell gyakorolni, mindenütt másutt csak ezután lehet igazán megélni. Senkinek sem esik jól, ha egy barátjával vagy rokonával, netán valamelyik munkaadójával megszakad a kapcsolata, de az ilyen problémákat elviseljük valahogy. A férj és feleség viszonyát megzavaró legkisebb dolog is szívet tépő fájdalmat okozhat azonban, ha pedig nem, csakis azért nem, mert már érzéketlenné váltak, s ez óhatatlanul áttevődik minden más kapcsolatukra is. Férj és feleség „egy test”, és ha elidegenednek egymástól, akárha a saját testüktől idegenednének el. Akiben keserűség lakozik, hogyan is nézhetné másként, mint keserűen a világot? „Aki szereti a feleségét, az önmagát szereti” - mondja Pál (Ef 5,28). Isten ilyen szorosan fűzte egybe a házaspárokat Krisztusban. Úgy akarta, hogy a könyörületesség - a keresztény szeretet - az otthonból induljon ki.

Ilyen mélyrehatóan érintenek minket e házassági fogadalmak: valósággal belénk írnak egyetlen kiesi, törékeny és szerető emberi lény szükségleteit és kívánságait a világegyetem összes többi követeléseivel szemben, legyenek azok mégoly sürgetőek, dicsőségesek vagy fontosak. Itt nincs helye semmiféle versenynek! A győztes csak a házastársunk lehet. O egymagában győz a sokaság felett: az otthon csekélysége előbbre való a világ minden más értékes ügyénél. Bár igaz, amit Jézus mondott: „Ha valaki hozzám jön, de nem gyűlöli meg... feleségét, ...nem lehet az én tanítványom” (Lk 14,26), legalább ilyen csípősen folytathatta volna, mondván: senki sem szeretheti a feleségét, ha előbb nem gyűlölt meg mindenki mást. Itt persze nem a gyűlölet a lényeg, hanem hogy mi kap elsőbbséget az ember szívében. Ahogy a keresztes fogadalomban tudomásul vesszük, hogy az életünkben az Úr Jézust illeti az abszolút elsőség, úgy a házassági eskü egy minden más kötelék fölött álló, megkérdőjelezhetetlen elsőbbségű emberi kapcsolatba helyezi bele a házastársakat. Az eskü alkalom

a hétköznapi ember számára, hogy egyetlen másik ember életében olyan mérhetetlenül fontos személy legyen, mint - titokzatos módon - minden egyes ember Isten életében.

Egyközpontú szeretet

Ezzel nem azt mondjuk, hogy a házasság szűk, befelé forduló klikk, egymást kölcsönösen csodáló kéttagú társaság, melyben a tagoknak minden rendelkezésre álló energiájukkal egyetlen embert kell szeretniük. Ellenkezőleg, az a házasság, amelyben a felek nem ismerik fel, hogy esküjük nem pusztán egy másik ember, hanem az egész emberiség iránti elkötelezettségre szól, nem érdemli meg a házasság nevet. A leg-elemibb szintjén a házasság az én és a te egyesülése, és nemcsak egy másikkal, hanem mindenki mással: mindennel, ami más, mindennel, ami nem én. Az ember tudja, hogy fizikailag lehetetlen ilyen egységet létrehozni a világon, de kinyilvánítja, hogy megvan benne ez a hajlandóság, hogy nyitva áll e végső cél elérésére, és a házasságban megteszi feléje az első gyakorlati lépést. Minden tőle telhetőt elkövet, hogy maradéktalanul egyesüljön egyetlen másik személlyel, és amikor ezzel elfogadja korlátait, ugyanakkor hiszi is, hogy ami elkezdődött, visz valahová, hogy e szívbeli elkötelezettség nyilván elvezeti, el tudja vezetni valahová, s hogy egy ilyen, korántsem pusztán jelképes aktus csakugyan és gyakorlatilag teszi alkalmasabbá, hogy szeretetben forrjon össze mindenki mással.

Mert a szeretetet nem lehet két part közé rekeszteni, mint egy folyót. A szeretet lényegéhez tartozik, hogy túlrad. De a félig telt medrű folyó nem tud kiáradni, a kiszáradtról nem is beszélve. Szó sincs tehát arról, hogy a szeretet gyakorlása annyira megerőltető és időigényes, hogy épp elég, ha otthonra jut belőle. Ellenkezőleg: a fogadalom, melyet egy bizonyos személy szeretésére tettünk, arravaló, hogy színültig megteljünk szeretettel, hogy megtanuljuk, hol vannak a szeretet igazi mélységei, és így szabaddá váljunk arra, hogy sokkal több szeretet legyen bennünk mások iránt, mint korábban. Mert valójában nem az otthonunkban lakozó szeretet, sokkal inkább annak hiánya emészti fel az időnkét és az energiánkat. Ez szabadítja rá a rombolás szellemét a házasesetünkre: véget nem érő önelemzésre csábít, és elrabolja tőlünk az energiát, hogy másokat szerethessünk.

Midőn házassági fogadalmat teszünk, megismételjük, amit maga az Úr tett Ábrahámmal: megígérjük egy személynek, hogy szeretni fogjuk. Közben megtartjuk ezt az ígéretet, voltaképpen az Úr egész népe iránti hűségét tükrözzük vissza, azt a hűséget, amelynek kezdettől fogva az volt a rendeltetése, hogy kiáradjon az emberiség egészére. Mi az oka, hogy a megváltás nagyszabású történetében az Úr úgy döntött, hogy egyetlen kiválasztott nép különleges szövetséggel megpecsételt szeretésére összpontosítja erőfeszítéseit, kijelentvén nekik, hogy „ti lesztok az én tulajdonom valamennyi nép közül” (2Móz 19,5)? Talán mert Isten szeretetéből csak egy kis népcsoportra futotta? Szó sincs róla! Inkább arról van szó, hogy a szeretet csak akkor szeretet, ha névre szóló, és ha az azt elfogadó személy a figyelem középpontjában áll. Még Jézus is habozott, hogy segítsen-e a kánaáni asszonynak, mondván: „Én nem küldtem máshoz, csak Izrael házának elveszett juhaihoz” (Mt 15,24). De pontosan azért, mert küldetése egy kiválasztott csoportnak szólt, válhatott lehetővé, hogy e küldetés eljusson széles e világra. Jézus szeretete nem volt bizonytalan vagy homályos. Nyoma sem volt benne annak az univerzalista érzélgőségnek, amely elvben „mindenkit szeret”, csak a gyakorlatban nem szeret senkit. Nem, Jézus szeretetének valódi gyújtópontja volt, és éppen ezért sugározhatott ki mindazokra, akik kívül voltak e közvetlen fókuszponton. Nemcsak Izrael népe állt e gyújtópontban,

hanem azon belül is egy szedett-vedett kis csapat, még szorosabban egy bizonyos személy, „a tanítvány, akit Jézus szeretett”.

Noha maga Jézus sohasem házasodott meg, mégis az ő szeretet-összpontosítási stratégiája adja a mintát a házaspároknak, s feltárja az isteni stratégiát, Istennek a házasság egységét célzó legtitkosabb szándékait. Isten nyilván úgy tervezte el, hogy a szeretet követelményei a házasság révén olyan konkrétá, sürgetővé, sajátosá, központiá és intenzívvé váljanak, hogyne lehessen megkerülni őket. Így a szerelmet „mindent vagy semmit” helyzetévé változtatja. Mint már korábban láttuk, a házasság kétségtelenül csapda, nagyon ravasz csapda, amelyben két embert az az elengedhetetlen kényszer tart fogva, hogy szeressék egymást. Amikor fogadalmat tesznek, az úgy hangzik, mintha valamilyen végzetes felszólításnak engedelmessé válnának: szeress, különben mindennek vége. Különös, dühítő és gyakran gyötrelmesen fájó ebben a csapdában élni, de a dolog úgy áll, hogy ha a házastársak nem szeretik egymást úgy, mint önmagukat, akkor nem szeretik egymást igazán, és másokat sem tudnak szeretni. De amikor valóban szeretnek, szeretetük tűzzé válik, s e tűz erejétől mindenki lángra lobban körülöttük.

Szövetségi hűség

A házassági eskü értelme tehát nagy-nagy messzeségben, magában a bibliai szövetségfogalomban gyökerezik. E szövetségben a két fél úgy köti magát egy-máshoz, hogy kapcsolatuk egyszerű fenntartása egész életük legfontosabb és központi ügyévé válik: ez lesz az alap, amelyből minden egyéb következik. Az eskühöz való ragaszkodás nem börtönbe zár, inkább fegyelmez: jelzi, hogy hol húzódnak emberi képességeink természetes határai. Nemhogy csapdába ejtene, inkább felszabadít, s e felszabadultságban odaszentel a szövetség, a szeretetkapcsolat művének, amelynél nincs fontosabb feladat a földkerekségen. Lehet, hogy ez fölöttébb érthetetlen tevékenységnek tűnik számunkra, magunktól valószínűleg nem is szorítottunk volna helyet neki zsúfolt időbeosztásunkban. Az Úr azonban fontosnak tartja, annyira fontosnak, hogy az egész életet kifejezetten azzal a céllal tervezte meg, hogy megossza velünk e munka örömét.

A „házasságmunka” olyannyira központi kérdés, olyannyira hangsúlyos, hogy ha a rá elhívást nyert ember nem tudja jól végezni, kérdésessé válik minden egyéb munkája, legyen az mégoly kiváló is. Ki akar elvált pszichiáterhez járni? Ki hiszi el, amit egy olyan politikus mond a békéről, akinek az otthonában nincs békeség? Ki figyel oda az olyan prédikátorra, akinek gyalázatosan rossz a házassága? Ez természetesen nem vonatkozik a bibliai Hóseás prófétára, akinek épp zaklatott házassága válik prófécijája leglényegévé. Maga Hóseás azonban hűséges volt házasságtörő feleségéhez; a házasságában megmutatkozó romlottság az egész társadalom romlottságát, de különösképpen Izrael istentiszteletének a legmélyén rejlő romlottságot tükrözte. Itt ismét úgy jelenik meg előttünk a házasság, mint a lelki élet rezdüléseit jelző barométer: a házastársak elhidegülése minden elidegenedések legsúlyosabbikát, az embernek önmagától és Istenétől való elidegenedését jelzi, míg a házastársi szeretet magának Isten szeretetének és hűségének a képmása. Ugyanakkor azt is megtanuljuk Hóseástól, hogy az Úr nem mindig várja el a házasságtól, hogy boldog és sikeres legyen. Ő nem sikert akar, hanem mindenekelőtt - az értékét önmagában hordozó — hűséget, amely felül tud emelkedni minden viszontagságon és a kudarc minden látható jelén, s ezáltal tükrözi vissza az Úr hűségét önfejű népe iránt.

Így kell egymást szeretnünk, azzal a szeretettel, amelyre megesküdtünk, és amely nem függ sem a boldogságtól, sem a siker külső jegyeitől. Hol kezdődjék hát ez a szeretet, ha nem a hozzánk legközelebb állónál, életünk párjánál, akit magunk választottunk ki mindenki más közül? Ha a szívünknek legkedvesebbet nem tudjuk szeretni derűs és borús állapotában, megpróbáltatásaiban és változásaiban, akkor hogy fogjuk valaha is szeretni a világ szegényeit, csúfjait és elhagyottjait? Isten gondolata az, hogy megajándékoz bennünket egyetlen szeretettel, amely nagyobb minden hajdani és mostani szeretetünkénél, amelynek végtelenül könnyű (legalábbis kezdetben) eleget tenni, amely oly természetes és önkéntelen, amelyet talán maga Jézus érzett János iránt. Mert Isten mintha e mesterkéletlen szeretet által azt mondaná nekünk: „Lásd, milyen egyszerű a szeretet, hogy betölti az öröm és a szabadság! Tekintsd hát mintának ezt az ajándékot! Őrizd meg, dédelgesd, és fényével világítsd meg minden más kapcsolatodat! Bebizonyítom neked a szeretet hatalmát, és megtanítalak rá, hogy úgy tudj szeretni, ahogy én, megkülönböztetés nélkül, s ezáltal gazdagon részesülj az én életemből.”

Ha belegondolunk, a szeretet meglétét sokkal inkább furcsállják az emberek, mint a szeretet hiányát, és még inkább furcsállják, ha két ember egy életen át hűséges marad egymáshoz a szerelemben, nem pedig egy időre maradnak hűek mindig másához. Ez az utóbbi az általánosabb és az elvárásoknak inkább megfelelő viselkedés, ami azt jelenti, hogy a tartós házasság maga a megtestesült csoda. Kézzelfogható bizonyíték arra, hogy igenis létezik szeretet e szeretetlen világban, és nemcsak hogy létezik, de az élet sok viszontagsága közepette is megmarad, sőt növekszik. Ha két ember tud szeretni, akkor a szeretet él, valóságosabban él, mint az utópikus társadalmak álmaiban, valóságosabban, mint a világ összes kormányának és szervezetének összes béketervében. A szeretetben megélt házasságok komoly biztosítékot adnak arra, hogy történjék bármi, legalább valamennyi szeretet lesz a világban.